

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON

KANTONALNI SUD U TUZLI

Broj: 32 0 P 379568 24 Gž
Tuzla, 23.05.2024. godine

Kantonalni sud u Tuzli, u vijeću sastavljenom od sudija, Jasne Sarajlić, kao predsjednika vijeća, Amele Delić i Šejle Kamberović Hadžiefendić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M.T.1, sina M. iz T., ul. ..., sa trenutnim boravištem u SR Nj. i M.T.2, kćeri M. iz T., ul. ..., sa trenutnim boravištem u SR Nj., koje zastupaju punomoćnici Mirsada Božanović i Tatjana Gajić, advokati iz ZAK M.Božanović - T.Gajić iz Tuzle, protiv tužene N.H. iz T., ul. ..., koju zastupa punomoćnik Mirza Telalović, advokat iz Tuzle, radi utvrđenja apsolutne ništavosti ugovora o doživotnom izdržavanju, vrijednost spora 31.000,00 KM, odlučujući o žalbi tužene, izjavljenoj protiv presude Općinskog suda Tuzli broj 32 0 P 379568 20 P od 17.11.2023. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 23.05.2024. godine, donio je sljedeću

P R E S U D U

Žalba se odbija i prvostepena presuda potvrđuje.

Odbija se zahtjev tužene za naknadu troškova žalbenog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Stavom I izreke prvostepene presude, utvrđeno je da je apsolutno ništav ugovor o doživotnom izdržavanju zaključen između B.T. iz T., kao primaoca izdržavanja i N. H. iz T., kao davaoca izdržavanja, a koji ugovor je notarski obrađen i ovjeren od Notara M.T.4 iz Tuzle, pod brojem ... zaključen dana 30.08.2019. godine., tako da isti ne proizvodi pravno dejstvo.

Stavom II izreke, odlučeno je, da je tužena dužna trpjeti da se na osnovu ove presude, a u Zemljišnim knjigama Općinskog suda u Tuzli, briše upis proveden na osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju iz prethodnog stava i uspostavi ranije zemljišnoknjižno stanje kakvo je bilo prije uknjižbe ugovora o doživotnom izdržavanju iz prethodnog stava, sve na nekretninama označenim kao k.č. broj 159/EZ1U1J4 suvlasnički dio 64/1209 na nekretnini označenoj kao k.č. broj 159 povezano s vlasništvom na posebnom dijelu zgrade - stanu koji se nalazi u ulici ..., dvosoban, a sastoji se od 2 sobe, kuhinje i ostalih pomoćnih prostorija, prizemlje, ..., ukupne površine ..., etažna jedinica broj 0000 00 64,00, upisanim u zk. ulošku broj 8682 KO ..., u roku od 30 dana od prijema prijepisa presude.

Stavom III izreke, tužena je obavezana, da na osnovu ove presude, preda tužiteljima u posjed nekretnine označene kao k.č. broj 159/EZ1U1J4, suvlasnički dio 64/1209 na nekretnini označenoj kao k.č. broj 159 povezano s vlasništvom na posebnom dijelu zgrade-stanu koji se nalazi u ulici ..., dvosoban, a sastoji se od 2 sobe, kuhinje i ostalih pomoćnih prostorija, prizemlje, ..., ukupne površine ..., etažna jedinica broj 0000 00 64,00, upisana u zk. uložak broj 8682 KO ..., u roku od 30 dana od prijema prijepisa presude.

Savom IV izreke, odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja u dijelu u kojem su tražili obavezivanje tužene na trpljenje da se u posebnom ostavinskom postupku udio ostaviteljice B.T., na ovom stanu, rasporedi na tužitelje, kao jedine zakonske nasljednike iza ostaviteljice.

Stavom V izreke, obavezana je tužena da tužiteljima naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 6.313,48 KM, u roku od 30 dana od dana prijema prijepisa presude.

Istim stavom, preostali zahtjev tužitelja za naknadu troškova parničnog postupka, je odbijen.

Protiv navedene presude žali se tužena iz svih razloga propisanih članom 208. stav 1. Zakona o parničnom postupku ("Službene novine F BiH", broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15 - u daljem tekstu: ZPP), sa prijedlogom da se žalba uvaži, prvostepena presuda preinači i tužbeni zahtjev odbije, uz obavezu da tužitelji nadoknade tuženoj troškove prvostepenog i žalbenog postupka, odnosno da se prvostepena presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Žalba nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za utvrđenje da je ništav ugovor o doživotnom izdržavanju, zaključen između B.T. (bake tužitelja), kao primaoca izdržavanja i tužene N.H., kao davaoca izdržavanja, a slijedom toga i zahtjev tužitelja da se na stanu koji je predmet ugovora o doživotnom izdržavanju, uspostavi zemljišno- knjižno stanje kakvo je postojalo prije zaključenja ugovora, kao i zahtjev za predaju u posjed predmetnog stana.

Relevantno činjenično utvrđenje prvostepenog suda, može se rezimirati kako slijedi:

- da su prednici tužitelja D. i B.T. (djed i baka tužitelja), ugovorom o poklonu od 14.03.2000. godine, svoje suvlasničke dijelove od po ½, na dvosobnom stanu površine ... (koji je predmet i ugovora o doživotnom izdržavanju), poklonili sinu M.T.3 (ocu tužitelja), s tim da su zadržali pravo doživotnog uživanja na stanu,
- da je djed tužitelja, D.T. preminuo u decembru 2007. godine, da u ostavinskom postupku njegovi nasljednici nisu osporili pravnu valjanost navedenog ugovora o poklonu, na osnovu kojeg se otac tužitelja uknjižio kao vlasnik predmetnog stana,
- da su se roditelji tužitelja razveli 2007. godine, nakon čega je otac tužitelja živio sa majkom B.T. u predmetnom stanu, sve do svoje smrti 21.03.2013. godine,
- da su tužitelji nakon razvoda roditelja živjeli sa svojom majkom u T., u ..., a zatim da su 2008. odnosno 2009. godine, otišli u inostranstvo, u H., odnosno Nj.,
- da su nakon smrti oca, tužitelji naslijedili predmetni stan, te da su se na osnovu rješenja o nasljeđivanju u oktobru 2017. godine, uknjižili kao suvlasnici na istom, sa dijelom od po ½,
- da su tužitelji primaocu izdržavanja slali novac (26.11.2015., 28.12.2015, 11.05.2016., 27.06.2016. i 22.08.2016. godine u iznosima od 214,50, 110,50, 139,50, 139,50 i 200,00),
- da je primalac izdržavanja dana 30.11.2017. godine, protiv tužitelja podnijela tužbu, radi opoziva ugovora o poklonu od 14.03.2000. godine,
- da je presudom zbog propuštanja Općinskog suda u Tuzli od 06.05.2019. godine, (koja je postala pravosnažna dana 24.06.2019. godine), opozvan ugovor o poklonu, uz obavezu tuženih (u ovom postupku tužitelja), da trpe da se u zemljišnoj knjizi brišu svi upisi navedeni na osnovu ugovora i „uspostavi ranije zemljišno knjižno stanje na ime B.T., kao isključive vlasnice nepokretnosti,
- da se na osnovu presude zbog propuštanja primalac izdržavanja upisala kao vlasnik predmetnog stana,
- da tužitelji nisu znali za vođenje sudskog postupka radi opoziva ugovora o poklonu, odnosno da su za to saznali nakon smrti primaoca izdržavanja,
- da je primalac izdržavanja imala mjesečna primanja u ukupnom iznosu od 850, 00 KM,
- da je primalac izdržavanja bila na bolničkom liječenju na Klinici za interne bolesti, Odjeljenje za gastroenterologiju i hepatologiju u periodu od 09.08. do 16.08.2019. godine, da je u otpusnom pismu dat opis glavnih tegoba – (...), da je podvrgnuta pregledu onkološkog konzilija uz preporuku istog za upućivanje u centar za palijativnu njegu i terapiju boli,

- da je dana 30.08.2019. godine, između primaoca izdržavanja i tužene kao davaoca izdržavanja (u stanu primaoca izdržavanja), sačinjen notarski obrađen ugovor o doživotnom izdržavanju u kojem je u prethodnim napomenama navedeno da stranke nisu u srodstvu, da žive u odvojenim domaćinstvima, ali da su u stalnom kontaktu pošto žive u istoj zgradi, da davalac izdržavanja već izvjesno vrijeme brine o primaocu izdržavanja, te da obzirom na navedene okolnosti i na već uspostavljene odnose povjerenja, ugovarači žele ovim ugovorom urediti i precizirati svoje odnose za ubuduće,
- da se ugovorom o doživotnom izdržavanju tužena kao davalac izdržavanja obavezala da će i ubuduće voditi brigu o primaocu izdržavanja, tako što će joj obezbjeđivati pomoć u svemu za šta se ukaže potreba, posebno voditi brigu o njenom zdravlju, te joj obezbijediti medicinsku pomoć i njegu, nabavljati lijekove, lično ili angažovanjem trećih osoba, voditi brigu o higijenu tijela i prostora u kojem boravi, zatim obezbijediti redovnu ishranu u cilju obezbjeđivanja uslova za udoban život i tako da njene osnovne životne potrebe budu zadovoljene, da će plaćati sve troškove za komunalne usluge, te primaoca izdržavanja nakon smrti sahraniti u skladu sa vjerskim i mjesnim običajima i prema njenoj želji,
- da prema ugovoru od doživotnom izdržavanju, kao protivrijednost za posebnu pomoć i brigu i znak zahvalnosti, primalac izdržavanja ostavlja davaocu izdržavanja u vlasništvo predmetni stan, na kojoj je primalac izdržavanja upisana kao vlasnik sa 1/1 i sve pokretne stvari koji se zateknu u stanu, neisplaćenu penziju i sva novčana sredstva koja se eventualno zateknu na bankovnom računu primaoca izdržavanja, s tim da se prenos vlasništva na predmetnom stanu odlaže do smrti primaoca izdržavanja,
- da je primalac izdržavanja preminula dana 18.09.2019. godine, (18 dana nakon zaključenja ugovora o doživotnom izdržavanju,
- da je na zahtjev tužitelja od 04.12.2019. godine, izvršena ispravka pogrešnog upisa vlasništva na predmetnom stanu (zanemareno suvlasništvo od ½ D.K.),
- da se po zahtjevu od 06.12.2019. godine, a na osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju, tužena upisala kao suvlasnik predmetnog stana sa dijelom ½,
- da je prema nalazu i mišljenju vještaka specijaliste neuropsihijatra prim. dr. Kasima Brigića, primalac izdržavanja u vrijeme zaključenja ugovora imala očuvanu sposobnost rasuđivanja i slobodnog izražavanja svoje volje u pogledu zaključenja predmetnog ugovora da teška bolest – (...), dijagnosticirana tokom liječenja na internoj klinici, zbog koje je i preminula 18.09.2019. godine, nije remetila sposobnost za sačinjavanje ugovora o doživotnom izdržavanju,
- da su do izlaska iz bolnice pomoć primaocu izdržavanja pružale V.K. (kojoj je primalac izdržavanja tetka) dijelom i tokom 2017. godine, zatim komšinice V.I., A.Ć. i tužena, pastorak B.T., sin od prijateljice E.F., kao i treće osobe uz naknadu, koje je angažovala V.I. i E.F., a da se tužena brinula o istoj nakon što je izašla iz bolnice, od 16.08.2019. godine,
- da su u vrijeme donošenja prvostepene presude na predmetnom stanu uknjiženi djed tužitelja, D.T. sa dijelom od ½ i tužena sa dijelom od ½,
- da je tužena u posjedu predmetnog stana.

Slijedom iznesenog činjeničnog utvrđenja, prvostepeni sud je usvojio tužbeni zahtjev tužitelja kao u izreci pobijane presude, nalazeći da je primalac izdržavanja u vrijeme zaključenja ugovora imala očuvanu sposobnost rasuđivanja i slobodnog izražavanja svoje volje u pogledu zaključenja ugovora, da joj je nakon izlaska iz bolnice bilo potrebno izdržavanje, odnosno da joj je trebala cjelodnevna pomoć i njega i da zaključenjem ugovora nije imala namjeru da izigra nasljedna prava tužitelja. Međutim, da je zbog dobi primaoca izdržavanja (rođena 1925. godine), vidljivog pogoršanja zdravstvenog stanja i dostupne medicinske dokumentacije u vrijeme zaključenja ugovora bilo jasno i očigledno da postoji skora smrt primaoca izdržavanja, pa da zaključeni ugovor o doživotnom izdržavanju nije predstavljao neizvjesnost za tuženu kao davaoca izdržavanja, zbog čega je takav ugovor protivan moralu i načelu savjesnosti i poštenja, odnosno da je ništav u smislu odredaba člana 103. Zakona o obligacionim odnosima (u daljem tekstu: ZOO).

Žalbom tužene ne može se dovesti u pitanje pravilnost i zakonitost pobijane presude.

Ne stoje žalbeni navodi da je prvostepeni sud propustio da izvedene dokaze ocijeni u smislu člana 8. ZPP, kao i da je povrijedio odredbe člana 123. stav 2. i 191. stav 4. ZPP, pa da prvostepena presuda ne sadrži obrazloženje, koje svojim kvalitetom daje mogućnost tuženoj da pobija prvostepenu presudu.

Nasuprot navodima žalbe, prvostepeni sud je sve izvedene dokaze cijenio pojedinačno kao i u uzajamnoj vezi, na način kako je to propisano članom 8. ZPP, te pravilnom ocjenom izvedenih dokaza utvrdio relevantne činjenice za odluku u ovoj pravnoj stvari, te za svoju odluku dao potpune i jasne razloge koje prihvata i ovaj sud.

Ne stoje navodi žalbe da je prvostepeni sud prihvatio samo dokaze tužitelja; da je samo u segmentima, odnosno riječima citirao iskaz tužene, bez cijelog rečeničnog sklopa, kako bi izvukao zaključak koji bi odgovarao tezama suda da i sama tužena ne negira da je samo povremeno brinula o primaocu izdržavanja, iako je dokazano da je briga tužene o primaocu izdržavanja tekla najmanje 2,5 godine, zajedno sa V.I., da je prvostepeni sud trebao prihvatiti iskaze svjedoka B.T. i V.I., jer da se radi o licima kojima su poznate sve okolnosti o tome što se događalo prije i poslije zaključenja ugovora o doživotnom izdržavanju, odnosno o pastorku i drugarici primaoca izdržavanja koji, nakon što su tužitelji, primaoca izdržavanja ostavili bez brige, nisu mogli da preuzmu brigu o istoj, te su joj sugerisali, odnosno uputili je da se obrati tuženoj.

Naime, prema iskazu tužene (na okolnost pomoći primaocu izdržavanja do zaključenja ugovora o doživotnom izdržavanju) slijedi: „jedno dvije godine sam bila ono ako joj nešto zatreba išla, a posljednjih mjesec možda i po, bila sam s njom non stop, počela sam prije tog ugovora kod nje, bila sam noćila,“ „kada je god trebalo nešto da joj kupim, ili da joj nešto uradim, bio joj je jednom odžak pukao pa je garež iz odžaka izašla, ja krenula u grad i pokucala da pitam treba li šta, ona me zamolila da očistim što sam i učinila, kada je trebalo otići u prodavnicu išla sam za nju“, pa po ocjeni i ovog suda, ovakav način pomoći predniku tužitelja, nema značaja izdržavanja u smislu zaključenog ugovora o doživotnom izdržavanju. Ovo posebno kada se ima u vidu da žalba ne spori utvrđenje prvostepenog suda da je primaocu izdržavanja pomoć najprije pružala V.K. dijelom i u 2017. godini, zatim pastorak B.T., sin od prijateljice E.F., komšinice V.I., A.Ć. i tužena, kao i da je svjedoku M.T.4 (notar koja je sačinila ugovor o doživotnom izdržavanju), primalac izdržavanja rekla da joj u suštini u zadnje vrijeme pomažu komšije, kad joj to zatreba, donose joj potrebne namirnice iz prodavnice. Dalje, žalba zanemaruje izjavu svjedoka V.I. da joj je primalac izdržavanja nudila da zakluče ugovor o doživotnom izdržavanju, međutim da joj je rekla da je obezbijeđena sa stanom i da joj ne treba, da joj je predložila tuženu, te da je tužena, kada je otišla u penziju (15.08.2019. godine), prihvatila da bude stalno s njom. Osim toga, žalba zanemaruje i da je svjedok V.I. izjavila da je angažovala više osoba koje su uz naknadu pomagale primaoca izdržavanja, između ostalih i izvjesnu M. u periodu od godinu dana, da je jednu osobu, koja je o primaocu izdržavanja brinula oko tri mjeseca prije odlaska u bolnicu, angažovao svjedok E.F., kao i da je primaoca izdržavanja izvela iz bolnice, zajedno sa svjedokom E.F., pa je u rezultatima cjelokupnog dokaznog postupka prvostepeni sud imao dovoljno uporišta za zaključak da je tužena u periodu prije zaključenja ugovora o doživotnom izdržavanju pomagala primaocu izdržavanja, ali da to nije predstavljalo permanentno izdržavanje - najmanje u trajanju od 2, 5 godine (čak ni zajedno sa V.I.), koje je samo formalno preraslo u ugovor o doživotnom izdržavanju, a kako to žalba nastoji prikazati.

Osim toga, navodi žalbe da je ugovor o doživotnom izdržavanju zaključen 19 dana prije smrti primaoca izdržavanja iz razloga što predmet opoziva ugovora o poklona nije mogao da se završi, uslijed izbjegavanja dostave od strane tužitelja, ne mogu se prihvatiti. Ovo iz razloga, što izneseno navodi žalbe nemaju utemeljenje u iskazu tužene „da je B.T. tražila da joj se donese taj papir, da je svjedok E.F. (za koga je tužena tvrdila da je tražio od primaoca

izdržavanja da mu prepiše stan), zadržavao taj papir koliko je mogao više, te da ga je donio dva dana prije nego što je zaključen ugovor.

Pravilnost pobijane presude ne može se dovesti u pitanje ni žalbenim razlozima da prvostepeni sud nije cijenio nesavjesnost, odnosno dokazanu nedostojnost tužitelja, jer da su se od 2017. godine, potpuno oglušili o obavezi prema ostaviteljici, za što da je dokaz i presuda zbog propuštanja, koju prvostepeni sud ne smatra za bitnu, jer da je pored pravosnažne presude izveo zaključak da tužitelji nisu znali za sudski postupak radi opoziva ugovora o poklonu. Nasuprot navodima žalbe, prvostepeni sud je imao u vidu sadržinu presude zbog propuštanja, čija sadržina je iznesena u razlozima pobijane presude (strana 8.). Pri tome, okolnost da je prvostepeni sud, cijeneći da je presuda zbog propuštanja tužiteljima (koji su živjeli u inostranstvu), dostavljena putem oglasne ploče i dnevnih novina, prihvatio iskaz prvotuzitelja da tužitelji nisu znali za postojanje tog postupka, ne znači da prvostepeni sud nije dao značaj presudi zbog propuštanja, kako to žalba navodi. Takođe, obzirom na predmet spora, sud u ovom postupku nije mogao utvrđivati nedostojnost tužitelja za nasljeđivanje, niti okolnost savjesnosti ili nesavjesnosti tužitelja prema primaocu izdržavanja, može biti od značaja na pitanje savjesnosti ili nesavjesnosti tužene prilikom zaključenja ugovora o doživotnom izdržavanju.

Prvostepeni sud je ocjenom dokaza, otpusnog pisma kao i nalaza onkološkog konzilija od 16.08.2019. godine, utvrdio koje tegobe su navedene prilikom otpusta primaoca izdržavanja iz bolnice, kao i dalje preporuke. Stoga, ne mogu prihvatiti osnovanim žalbeni navodi da je prvostepeni sud ušao u kompetenciju vještaka medicinske struke, nalazeći da svi bolesnici kojima se preporuča boravak i intenzivno bolničko liječenje moraju ubrzo umrijeti, kao i svi bolesni koji izgube tjelesnu težinu, promijene boju kože. Ovo tim prije što žalba zanemaruje da primaocu izdržavanja nije preporučeno intenzivno bolničko liječenje, već da su kao preporuke i dalje kontrole navedene - simptomatska terapija po preporuci onkološkog konzilija i upućivanje u centar za palijativnu njegu.

Ugovor o doživotnom izdržavanju je dvostrano teretni ugovor, sa elementima aleatornosti, zbog čega vrijednost davanja davaoca izdržavanja ne mora biti ekvivalentna vrijednosti davanja primaoca izdržavanja. Međutim vrijeme smrti primaoca izdržavanja mora bit nezvjesna okolnost, jer je upravo u toj činjenici zastupljen uslov aleatornosti ovog ugovora. Saznanje o bliskoj smrti primaoca izdržavanja isključuje element aleatornosti i taj ugovor čini ništavim, kao ugovor protivan moralu (član 103. ZOO).

Obzirom na utvrđenje prvostepenog suda da je ugovor o doživotnom izdržavanju zaključen dana 30.08.2019. godine u uslovima kada je tužena zbog godina života primaoca izdržavanja (94 godine), vidljivog pogoršanja zdravstvenog stanja, kao i dijagnostikovane teške neizlječive bolesti, imala saznanja o izvjesnoj i bliskoj smrti primaoca izdržavanja, koja je i nastupila dana 18.09.2019. godine, to je saznanje isključilo aleatornost zaključenog ugovora. Naime, po ocjeni i ovog suda tužena je kao komšinica primaoca izdržavanja, zaključenjem ugovora o doživotnom izdržavanju u navedenim uslovima, postupila suprotno dobrim običajima, načelu savjesnosti i poštenja, kao i moralu društava, a što predmetni ugovor čini ništavim sa aspekta odredbe člana 103. ZOO

Pri iznesenom, na drugačiju odluku ovog suda bez uticaja su navodi žalbe da tužena nije ukazivala na materijalne izdatke koje je imala (ugradnja protuprovalnih vrata, plaćanja režija, troškovi sahrane), budući da se radi o navodima koji mogu biti od uticaja u eventualnom postupku koji bi se vodio po obigacionom zahtjevu tužene.

Tužena, iako u žalbi navodi da prvostepenu presudu pobija u cijelosti, ni jednim posebnim žalbenim navodom ne osporava pobijanu odluku u dijelu koji se odnosi na uspostavljanje ranijeg zemljišnoknjižnog stanja i predaje u posjed predmetnog stana, a koje

odluke su kao posljedica ništavosti ugovora o doživo tnom izdržavanju, zasnovane su na pravilnoj primjeni materijalnog prava - odredbama člana 11. Zakona o nasljeđivanju („Službene novine F BiH“, broj 80/14).

Kako ne stoje razlozi žalbe, a ni razlozi na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, to je primjenom odredbe člana 226. ZPP, odlučeno da se žalba odbije kao neosnovana i prvostepena presuda potvrdi kao pravilna i zakonita.

Odluka o odbijanju zahtjeva tužene za naknadu troškova žalbenog postupka donesena je primjenom odredbe člana 397. stav 1., u vezi sa članom 386. stav 1. ZPP, budući da nije uspjela sa žalbom.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Jasna Sarajlić,s.r.